

Behandelingsvoorstel voor de commissie Zorg, Welzijn & Cultuur

Onderwerp: Inzet extra middelen voor wachtlijstbestrijding
Cie-datum : 29 maart 2004

Cie-nummer: 2004ZCW20

Procedure: in GS (na Cie. Vergadering) op: 30 maart 2004
eerdere behandeling in cie: ja
in PS: ja

inspraak: nee
op: 16 december 2003
op: 19 januari 2004

Behandelend ambtenaar: H.Sikkema/E.Gemmeke
Portefeuillehouder: mr. A. Kamp

toestel: 3721/2622

Inleiding

Voor de aanpak van de wachtlijsten in de jeugdzorg zijn er vanaf 2004 extra middelen beschikbaar. De provincie is verantwoordelijk voor de wachtlijstbestrijding.

In het coalitieakkoord is een structureel bedrag van € 1.000.000 beschikbaar gesteld voor de jeugdzorg. Bij het vaststellen van de programmabegroting is hier nog € 295.000 aan toegevoegd. In uw commissievergadering van 16 december 2003 heeft u positief geadviseerd over de inzet van deze middelen ten behoeve van de bestrijding van de wachtlijsten in de provinciaal gefinancierde jeugdzorg (2003ZCW47).

In aansluiting hierop hebben Provinciale Staten op 19 januari 2004 besloten om deze middelen, alsmede de ruimte binnen de reeds voor de jeugdzorg beschikbare middelen, in te zetten voor de bestrijding van de wachtlijsten. Over de daadwerkelijke besteding van de middelen zou door ons besloten worden op basis van een beoordeling van offertes die wij daartoe aan zorgaanbieders hebben gevraagd. Zie ook het betreffende Statenvoorstel PS2004ZCW02.

Zoals ook aangegeven in genoemd Statenvoorstel zijn vanaf 2004 ook extra rijksmiddelen beschikbaar gekomen voor de bestrijding van de wachtlijsten in de jeugdzorg. In het Statenvoorstel raamden wij het Utrechtse deel hiervan op ongeveer € 780.000 structureel in 2004, oplopend tot € 2,62 mln. in 2007. Deze raming was gebaseerd op een verdeling naar rato van de verdeling van de huidige doeluitkering over de provincies. In IPO-verband zijn provincies echter een meer op de vraag aansluitende verdeelsleutel overeengekomen die voor Utrecht tot een gunstiger resultaat leidt. Het rijk heeft ons voorstel voor verdeling van de rijksmiddelen overgenomen, waardoor nu meer rijksmiddelen voor Utrecht beschikbaar komen. Vanaf 2004 ontvangen wij daardoor van het rijk een structureel bedrag van € 1.345.500, oplopend tot naar verwachting € 4,6 mln. in 2007.

In bijgevoegde notitie (bijlage 1) informeren wij u over de uitkomsten van genoemd offertetraject en de besluitvorming over de feitelijke besteding van de voor de bestrijding van de wachtlijsten beschikbaar gestelde middelen. Conform het Statenbesluit van 19 januari 2004 hebben wij de ingediende offertes beoordeeld op hun bijdrage aan de bestrijding van de bestaande wachtlijsten in de door de provincie bekostigde jeugdzorg. Bureau jeugdzorg heeft ons informatie gegeven over de mate waarin de afzonderlijke offertes een concrete bijdrage leveren aan de oplossing van de huidige wachtlijst en wij hebben deze informatie meegenomen bij de toetsing. Op basis hiervan hebben wij over een deel van de offertes inmiddels positief besloten.

Wij constateren dat met de hiermee uitgezette middelen een substantiële bijdrage wordt geleverd aan het terugdringen van de wachtlijsten in de Utrechtse jeugdzorg. Met name waar het de wachtlijsten betreft voor pleegzorg en geïndiceerde (intensieve) ambulante hulp. Echter, ten aanzien van de residentiële hulp en de dagbehandeling bleven de ingediende offertes kwantitatief achter bij wat nodig is om de wachtlijsten weg te werken. Dit hangt onder meer samen met het feit dat uitbreiding van deze capaciteit (in verband met de noodzakelijke gebouwen hiervoor) minder snel en eenvoudig is te realiseren. In verband hiermee en mede ingevolge de hoger uitgevallen rijksmiddelen konden op basis van de thans ingediende offertes nog niet alle vanaf 2004 beschikbare middelen tot concrete besteding komen. Voor een nadere toelichting verwijzen wij u naar bijlage 1.

Vervolg op pagina 2: Ja

Vervolgaanpak

Met de nu bestede middelen zullen de wachtlijsten in de provinciaal bekostigde jeugdzorg dus nog niet volledig worden opgelost. Daarnaast zullen verplichtingen die voortvloeien uit de nieuwe wet en de daarbij behorende AmvB's financiële consequenties hebben. Hierbij kunnen onder meer worden genoemd:

- het realiseren van de eisen met betrekking tot het cliëntenbeleid (invoering van cliëntvertrouwenspersonen, opzet provinciaal cliëntenplatform e.d.),
- nieuwe taken en eisen ten aanzien van de werkwijze voor het bureau jeugdzorg (uitvoering casemanagement, outreachend werken, deelname aan lokale netwerken, versterking van voorliggende voorzieningen, implementatie referentiewerkmodel e.d.),
- eisen met betrekking tot de beleidsinformatievoorziening jeugdzorg en daaruit voortvloeiende eisen met betrekking tot ICT,
- (kwaliteits)eisen met betrekking tot het zorgaanbod (kwaliteitssystemen, cliëntparticipatie e.d.)

Derhalve zullen de resterende middelen noodzakelijk zijn om zowel de verdere aanpak van de wachtlijsten als de overige nieuwe verplichtingen uit te kunnen voeren.

Ook doelmatigheidsverbetering is noodzakelijk. In het landelijk bestuursakkoord over het financieel kader bij invoering van de Wet op de jeugdzorg hebben provincies daarom ook de inspanningsverplichting op zich genomen om door middel van doelmatigheidswinst de uitvoering van de wet binnen rijksmiddelen mogelijk te maken. Onzeker is of hiermee gekomen kan worden tot een situatie waarin het thans beschikbare rijksbudget voldoende is. Het is dus niet uitgesloten dat in de toekomst nog extra middelen noodzakelijk zullen blijken.

Voorgesteld wordt onder meer een extern (onafhankelijk) onderzoek te laten uitvoeren naar concrete mogelijkheden voor mogelijke doelmatigheidswinst in de Utrechtse jeugdzorgketen en hiervoor eenmalig maximaal € 75.000 te reserveren (zie paragraaf 10 achtergrondnotitie).

Voor 2004 blijft na honorering van de geselecteerde offertes een bedrag over van € 1.604.925. Vanaf 2005 zijn er opnieuw extra rijksmiddelen beschikbaar (boven op de extra middelen 2004). Eerste prioriteit bij de inzet van de resterende middelen blijft onverkort het bestrijden van de wachtlijsten. Daarbij zullen wij ons richten op de nog resterende wachtlijstknelpunten in de residentiële jeugdzorg en de dagbehandeling.

Voor dit tweede offertetraject zal hetzelfde inhoudelijke toetsingskader worden gehanteerd, aangezien het voornaamste criterium het oplossen van de huidige wachtlijsten blijft. Het tweede offertetraject kan op korte termijn (april) worden gestart, zodat zorgaanbieders ruimer de tijd krijgen om zich voor te bereiden. Ook worden actief zorgaanbieders van buiten de provincie benaderd. Daarbij dient wel te worden voldaan aan de wettelijke eis dat zorg wordt geboden zo dicht mogelijk bij het oorspronkelijke leefmilieu van de jeugdige. De provincie Utrecht is met het actief benaderen van andere dan de Utrechtse zorgaanbieders de eerste die enige marktwerking in de jeugdzorg introduceert. De verwachting is dat met deze aanpak meer mogelijkheden zullen ontstaan om de wachtlijsten voor residentieel en dagbehandeling te verminderen.

Het streven is erop gericht in september tot besluitvorming in GS te komen over de inzet van de nu resterende middelen voor de nu nog niet opgeloste wachtlijsten en voor de overige wettelijke verplichtingen. Daarna resterende financieringstekorten kunnen worden meegewogen in de discussie over de begroting 2005.

Voor verdere toelichting en uitleg verwijzen wij u naar de bijgevoegde notitie.

Wordt geagendeerd:

X om advies over de volgende vraag (vragen):

Kunt u instemmen met de voorgestane aanpak met betrekking tot het tot besteding brengen van de nog resterende middelen voor de bestrijding van de wachtlijsten als bedoeld onder “vervolgaanpak”. In het bijzonder met het actief benaderen van nieuwe zorgaanbieders van buiten de provincie Utrecht?

X ter kennisneming.

Met bijgevoegde notitie wordt u geïnformeerd over de uitkomsten van het offertetraject voor de vermindering van de wachtlijsten conform het besluit van PS d.d. 19 januari 2004.

Bijlagen

- Notitie “Inzet extra middelen 2004 ter bestrijding van wachtlijsten”, inclusief samenvatting en bijlagen

Inzet extra middelen 2004 ter bestrijding van wachtlijsten jeugdzorg

Inhoudsopgave

Samenvatting	
1. Inleiding	4
2. Landelijk bestuursakkoord financieel kader	4
3. Beschikbare middelen, tekorten en verdeling	5
4. Inzet middelen Bureau Jeugdzorg Utrecht	6
5. Stand van zaken wachtlijsten zorgaanbod	6
6. Procedure	8
7. Toetsingskader	9
8. Selectie van offertes	9
9. Verwachte effecten op de wachtlijsten	10
10. Vervolg op deze inzet	12
11. Financieel voorstel	13
Bijlagen	15

SAMENVATTING

Beschikbare middelen

Voor de aanpak van de wachtlijsten in de jeugdzorg zijn vanaf 2004 extra middelen beschikbaar. De provincie draagt de verantwoordelijkheid voor de wachtlijstbestrijding. De omvang van de extra rijksmiddelen bedraagt in 2004 € 1.345.500. Deze extra middelen zijn beschikbaar gekomen door de toepassing van een nieuwe verdeelsleutel. Hierdoor is voor Utrecht € 565.000 meer beschikbaar dan voorzien. Voor wachtlijstbestrijding in de toegang tot de jeugdzorg (i.c. bureau jeugdzorg) en het geïndiceerde zorgaanbod is daarmee samen met de extra provinciale middelen in totaal voor 2004 € 4.687.500 beschikbaar.

Uitgangspunt bij de inzet van de middelen is dat de huidige wachtlijsten worden verminderd, zodat het recht op jeugdzorg (verbonden aan de invoering van de nieuwe Wet op de jeugdzorg) zo veel als mogelijk kan worden gewaarborgd. De rijksmiddelen zijn specifiek bestemd voor uitbreiding van het zorgaanbod. De overige middelen worden verdeeld over het zorgaanbod en het bureau jeugdzorg naar rato van de tekorten (na inzet van de rijksmiddelen op het zorgaanbod).

Inzet en effecten 2004

Voor het Bureau Jeugdzorg Utrecht betekent dit een inzet van € 568.140 in 2004 voor het wegwerken van de daar bestaande wachtlijsten, zodat het bureau beter is toegerust om binnen een redelijke termijn vast te stellen of een cliënt recht heeft op jeugdzorg.

Voor de inzet van de middelen voor het zorgaanbod ad € 4.119.360 is een offertetraject gestart. Er zijn 46 offertes ontvangen van 7 Utrechtse en 1 andere zorgaanbieder(s). Alle offertes zijn getoetst op inhoudelijke criteria, waarbij het beoogde effect op de huidige wachtlijsten als belangrijkste criterium is gehanteerd. Voor honorering komen 22 offertes in aanmerking; hiermee is voor 2004 € 2.439.435 gemoeid.

Met deze inzet kunnen gemiddeld 180 extra cliënten in een jaar instromen in de geïndiceerde jeugdzorg. Het duurt een paar jaar om dit effect te bereiken, aangezien de behandelduur, meestal niet gelijk aan 1 jaar, de instroom beïnvloedt (in 2004 is de instroom groter dan de gemiddelde instroom in 2005).

Bovendien betreft dit theoretische cijfers gebaseerd op de gemiddelde behandelduur bij de verschillende instellingen in 2002 of, wanneer het nieuw aanbod betrof, gebaseerd op de informatie uit de offerte. De werkelijke behandelduur zal straks bepalen hoeveel jeugdigen daadwerkelijk extra gemiddeld in een jaar geholpen kunnen worden. De hierboven genoemde extra productie is derhalve slechts een **indicatie**.

De wachtlijst voor dagbehandeling¹ wordt hiermee niet teruggebracht en de wachtlijst voor residentiële jeugdzorg² kan slechts in zeer beperkte mate worden verminderd. Dit komt omdat voor deze hulpsoorten onvoldoende offertes zijn uitgebracht. Dit heeft onder meer te maken met de benodigde voorbereidingstijd om extra capaciteit te realiseren in een situatie waarbij huisvesting niet gelijk voorhanden is.

Conclusie is dat de provincie met de inzet van de extra middelen 2004 in deze offerteronde een vermindering van een deel van de wachtlijsten kan realiseren. Zoals hierboven aangegeven geldt dit met name voor de hulpvarianten intensief ambulantly³ en pleegzorg⁴.

Ook doelmatigheidsverbetering is noodzakelijk. In het landelijk bestuursakkoord over het financieel kader bij invoering van de Wet op de jeugdzorg hebben provincies daarom de inspanningsverplichting op zich genomen om door middel van doelmatigheidswinst de uitvoering van de wet binnen rijksmiddelen mogelijk te maken. Onzeker is of hiermee gekomen kan worden tot een situatie waarin het thans beschikbare rijksbudget voldoende is. Het is dus niet uitgesloten dat in de toekomst nog extra middelen noodzakelijk zullen blijken. Desondanks zullen wij nadrukkelijk inzetten op doelmatigheidswinst. Voorgesteld wordt hiertoe onder meer een onderzoek te laten uitvoeren naar concrete mogelijkheden voor doelmatigheidswinst in de Utrechtse jeugdzorgketen en hiervoor eenmalig € 75.000 te reserveren.

Tenslotte zal een eventuele ondersteuning van 3 aangehouden offertes, die in het kader van het zorgprogramma "Natuurlijk mag je blijven" zijn ingediend, nog leiden tot besteding van de beschikbare middelen in 2004 en verder. Dit zorgprogramma richt zich op jeugdigen met complexe problematiek (veelal is sprake van (rand)psychiatrische problematiek of problematiek gerelateerd aan licht verstandelijke handicaps) die langdurig afhankelijk zijn van jeugdzorg. Landelijk staat deze doelgroep op dit moment in de aandacht. Het is allermint duidelijk tot wiens verantwoordelijkheid deze doelgroep behoort. De offertes zijn dus daarmee gericht op een aanbod voor cliënten waarvan nog niet vaststaat dat deze tot de jeugdzorg behoort waarvoor de provincie verantwoordelijk is. Medio 2004 worden de uitkomsten verwacht van de landelijke discussie hierover. Indien de doelgroep behoort tot de provinciale financieringsverantwoordelijkheid, dan kan voor de uitvoering van de offertes een beroep worden gedaan op de resterende middelen.

Resterende middelen 2004 en middelen 2005

Voor 2004 resteert na honorering van de geselecteerde offertes en het doelmatigheidsonderzoek € 1.604.925. Vanaf 2005 zijn opnieuw extra rijksmiddelen beschikbaar (bovenop de extra middelen 2004). Eerste prioriteit bij de inzet van de resterende middelen blijft onverkort het bestrijden van de wachtlijsten. Hiervoor wordt voorgesteld een tweede offertetraject starten gericht op het realiseren van extra capaciteit ter

¹ Dagbehandeling: Hulpverlening gedurende delen van de dag in een instelling voor jeugdzorg, waarbij de jeugdige voor het overige in de eigen thuissituatie woont.

² Residentiële jeugdzorg: Hulpverlening waarbij de jeugdige 7x24 uur per week verblijft in een accommodatie van een instelling voor jeugdzorg

³ Ambulante jeugdzorg: Hulpverlening (zowel lichte als intensievere vormen) waarbij de jeugdige in de eigen gezinssituatie of zelfstandig woont en waarbij de hulp plaatsvindt in de thuissituatie dan wel op locatie van de hulpverlenende instelling.

⁴ Pleegzorg: Hulpverlening waarbij de jeugdige (al dan niet permanent) verblijft in een daartoe geselecteerd pleeggezin.

bestrijding van de wachtlijsten. Een groot deel van de voor 2004 beschikbare middelen heeft een structureel karakter met derhalve een doorloop naar latere jaren. Een beperkt deel heeft betrekking op middelen die alleen in 2004 kunnen worden ingezet. Daarom wordt het volgende (tweede) offertetraject gericht op zowel de mogelijkheden voor extra inzet in 2004 als op de verdere ontwikkeling van structurele capaciteit ook voor de jaren daarna. Een en ander richt zich met name op de nog resterende wachtlijstknelpunten in de residentiële jeugdzorg en de dagbehandeling.

Voor dit nieuwe tweede offertetraject zal hetzelfde inhoudelijke toetsingskader worden gehanteerd, aangezien het voornaamste criterium het oplossen van de huidige wachtlijsten blijft. Het offertetraject kan op korte termijn (april) worden gestart, zodat zorgaanbieders ruim de tijd krijgen om zich voor te bereiden op de uit te brengen offertes. Ook worden dan actief zorgaanbieders van buiten de provincie benaderd. De verwachting is dat met deze aanpak meer mogelijkheden zullen ontstaan om de wachtlijsten voor residentieel en dagbehandeling te verminderen, aangezien de zorgaanbieders meer voorbereidingstijd krijgen, meer zorgaanbieders worden benaderd én de offerteaanvraag meer specifiek en daarmee meer sturend kan zijn over de gewenste uitbreiding op de diverse hulpsoorten.

Ook resteren nog de nodige financiële knelpunten bij invoering van de nieuwe Wet op de jeugdzorg. Het betreft verplichtingen die voortvloeien uit de wet en de daarbij behorende AmvB's. Hierbij kunnen onder andere worden genoemd:

- het realiseren van de eisen met betrekking tot het cliëntenbeleid (invoering van cliëntvertrouwenspersonen, opzet provinciaal cliëntenplatform e.d.),
- nieuwe taken en eisen ten aanzien van de werkwijze voor het bureau jeugdzorg (casemanagement, outreachend werken, deelname aan lokale netwerken, versterking van voorliggende voorzieningen, implementatie van het landelijke referentiewerkmodel e.d.),
- eisen met betrekking tot de beleidsinformatievoorziening jeugdzorg en daaruit voortvloeiende eisen met betrekking tot ICT,
- (kwaliteits)eisen met betrekking tot het zorgaanbod (kwaliteitssystemen, cliëntparticipatie e.d.)

De resterende middelen zullen dus worden ingezet voor zowel de verdere aanpak van de wachtlijsten als voor het voldoen aan overige wettelijke verplichtingen.

Inleiding

In de jeugdzorg is al jaren sprake van lange wachtlijsten en wachttijden. Dit vormt een groot maatschappelijk probleem, aangezien het onverantwoord is dat jeugdigen met problemen niet de hulp krijgen of lang op de hulp moeten wachten die ze nodig hebben. Voor de provincie is daarom de aanpak van de wachtlijsten speerpunt van beleid. Dit past bij de verantwoordelijkheid die de provincie voor de jeugdzorg draagt op basis van de huidige Wet op de jeugdhulpverlening (in de toekomst de Wet op de jeugdzorg). De centrale opdracht is het zorgen voor een toereikend aanbod dat aansluit op de door het bureau jeugdzorg geïndiceerde aanspraken op jeugdzorg.

De provincie heeft in de afgelopen jaren al aandacht besteed aan de wachtlijsten. Op basis van het plan van aanpak bestrijding wachtlijsten (november 2001) zijn in 2002 en 2003 incidentele (rijks- en provinciale) middelen ingezet. De mogelijkheden om de wachtlijsten substantieel en structureel terug te dringen, waren hiermee echter beperkt. Met de invoering van de Wet op de jeugdzorg in zicht intensificeert de provincie de wachtlijstbestrijding. Mede met het oog op de invoering van het recht op jeugdzorg en de daaraan verbonden wettelijke aansprakelijkheid wordt al het mogelijke gedaan om de wachtlijsten terug te dringen.

Van het Rijk worden vanaf 1 januari 2004 extra structurele middelen ontvangen. Deze middelen bieden tezamen met de beschikbare provinciale middelen de mogelijkheid voor de provincie om de wachtlijstaanpak van de afgelopen 2 jaar een structurele impuls te geven. Hiermee hebben we de kans om het volume van de Utrechtse jeugdzorg richting een reëler niveau te brengen. Dit is van belang in het kader van huidige wachtlijstbestrijding, maar ook om naar de toekomst toe te anticiperen op de groeiende vraag naar jeugdzorg.

2. Landelijk bestuursakkoord financieel kader

In het kader van de invoering van de Wet op de jeugdzorg hebben provincies bij het rijk aangedrongen op een adequaat financieel kader. Extra rijksmiddelen zijn noodzakelijk. Na intensief en langdurig overleg tussen IPO en het rijk is najaar 2003 een bestuursakkoord gesloten over het landelijke financieel kader voor de periode 2004 t/m 2006. Voor weergave van dit akkoord verwijzen wij naar bijlage 1. Dit bestuursakkoord vormt het macrokader voor onze inspanningen ten aanzien van de wachtlijstbestrijding. In dit akkoord zijn namelijk afspraken opgenomen over extra rijksmiddelen voor provincies. Echter de verwachting is dat de extra rijksmiddelen niet toereikend zijn om zonder verdere inspanningen de geraamde tekorten te dekken en daarmee de wachtlijsten weg te werken. Het akkoord bevat daarom nadrukkelijk ook een uiterste inspanningsverplichting voor provincies om door middel van doelmatigheidswinst de uitvoering van de wet binnen rijksmiddelen mogelijk te maken. Tevens zijn afspraken gemaakt over de monitoring van de vraagontwikkeling en de doelmatigheidsontwikkeling van de jeugdzorg. Het akkoord brengt voor ons de verplichting met zich mee om in de aanpak van de wachtlijsten naast inkoop van extra capaciteit (door inzet van extra rijks- en provinciale middelen) ook maatregelen te ontwikkelen ter vergroting van de doelmatigheid op te nemen.

3. Beschikbare middelen, tekorten en verdeling

Rijksmiddelen

Per 1 januari 2004 ontvangen wij extra structurele rijksmiddelen in de doelluitkering jeugdhulpverlening. Landelijk ontvangen provincies en grootstedelijke regio's € 11,7 miljoen voor de bestrijding van de wachtlijsten in de geïndiceerde jeugdzorg. Het bedrag loopt tot en met 2007 op tot € 39,4 miljoen. In IPO-verband is overeenstemming bereikt over de te hanteren verdeelsleutel bij de inzet van de extra rijksmiddelen. Dit is door het rijk

overgenomen. Deze verdeelsleutel houdt in dat wordt aangesloten bij de vraag naar jeugdzorg en niet zoals meestal bij de historische verdeling van de totale doeluitkering over de provincies. Dit nieuwe uitgangspunt sluit ook aan op de Wet op de jeugdzorg die een vraaggerichte financiering van de jeugdzorg beoogt. Concreet betekent dit dat er wordt gekeken naar hoe de huidige doeluitkering zou zijn verdeeld wanneer het aantal jeugdigen als uitgangspunt wordt genomen. Hierbij wegen jeugdigen die significant meer gebruik maken van de jeugdzorg (allochtone jeugdigen en jeugdigen uit éénoudergezinnen) zwaarder mee. De provincies die in de huidige verdeling van de doeluitkering “tekort” komen ten opzichte van deze nieuwe verdeling komen in aanmerking voor extra middelen. Verdeling van de extra middelen over de provincies die “tekort” komen, geschiedt dan naar rato van de tekorten. Hierdoor ontvangt de provincie Utrecht een groter deel van de extra middelen dan aanvankelijk op grond van de historische verdeling van de doeluitkering werd verwacht. Na Haaglanden en Noord-Brabant ontvangen wij het grootste aandeel van de extra rijksmiddelen (11,8%). Voor het jaar 2004 komt het neer op een bedrag van €1,345 miljoen.

Provinciale middelen

In het coalitieakkoord zijn middelen beschikbaar gesteld voor de jeugdhulpverlening. Dit betreft een bedrag van € 1 miljoen, waarbij in het coalitieakkoord is opgenomen dat deze middelen zullen worden aangewend voor investeringen in “een samenhangend aanbod in de jeugdhulpverlening”. Daarnaast is door PS (10 november 2003) bij het vaststellen van de programmabegroting € 295.000,- extra beschikbaar gesteld. PS heeft toegestemd (19 januari 2004) om de € 1,295 miljoen in te zetten voor het bestrijden van de wachtlijsten. De overwegingen hierbij zijn de maatschappelijk onaanvaardbare lange wachtlijsten, de nog steeds toenemende vraag naar jeugdzorg en de juridische aansprakelijkheid jegens de provincie bij de invoering van de Wet op de jeugdzorg.

Naast de extra provinciale middelen uit het coalitieakkoord worden ook de volgende beschikbare middelen ingezet voor de bestrijding van de wachtlijsten:

1. Friciekosten jeugdzorg ad € 0,38 miljoen; dit zijn structurele provinciale middelen die afgelopen jaren incidenteel zijn ingezet voor knelpunten in de jeugdzorg.
2. Ruimte binnen de doeluitkering ad € 0,47 miljoen. Dit betreft een structurele ruimte binnen de doeluitkering die nog niet is aangewend.
3. Wettelijke reserve jeugdhulpverlening ad € 2,4 miljoen. Dit zijn incidentele middelen uit de egaliseringsreserve van de doeluitkering.

De extra rijksmiddelen zijn specifiek bedoeld voor het aanpakken van de wachtlijsten in het zorgaanbod. De provinciale middelen en bovenstaande overige beschikbare middelen zullen aanvullend worden ingezet om de wachtlijsten en de wachttijden bij de toegang (bureau jeugdzorg) en het zorgaanbod te verminderen en voor overige wettelijke verplichtingen. Deze middelen worden verdeeld over het zorgaanbod en bureau jeugdzorg naar rato van de tekorten. De volgende tabellen geven de middelen weer voor het zorgaanbod en bureau jeugdzorg voor de jaren 2004 t/m 2007. Voor een uitgebreide berekening van de beschikbare middelen, de tekorten én de verdeling over bureau jeugdzorg en het zorgaanbod verwijzen wij u naar bijlage 2.

Middelen zorgaanbod	2004	2005	2006	2007
Extra rijksmiddelen ⁵	1.345.500	2.293.200	3.685.500	4.609.800
Provinciale en overige middelen structureel	1.777.860	1.499.400	1.477.980	1.306.620
Inzet wettelijke reserve (incidenteel)	996.000	840.000	0	0
Totaal beschikbaar	4.119.360	4.632.600	5.163.480	5.916.420

⁵ Het Rijk heeft geen meerjarenraming gegeven van de extra rijksmiddelen per provincie. Op basis van de middelen 2004 hebben wij een schatting gemaakt van de beschikbare middelen voor de komende jaren.

Middelen Bureau Jeugdzorg	2004	2005	2006	2007
Provinciale en overige middelen structureel	364.140	642.600	664.020	835.380
Inzet wettelijke reserve (incidenteel)	204.000	360.000	0	0
Totaal beschikbaar	568.140	1.002.600	664.020	835.380

4. Inzet middelen Bureau Jeugdzorg Utrecht (het ene loket voor jeugdhulpverlening)

Binnen het Bureau Jeugdzorg Utrecht (BJU) is sprake van een capaciteitstekort in de toegang waardoor interne wachtlijsten bestaan en te lange wachttijden en doorlooptijden binnen het toegangsproces. In 2002 en 2003 heeft BJU reeds incidentele middelen ontvangen om de wachtlijsten te beperken. Naar de toekomst toe wordt verwacht dat de tekorten zonder extra middelen toenemen door stijging van de vraag naar jeugdzorg.

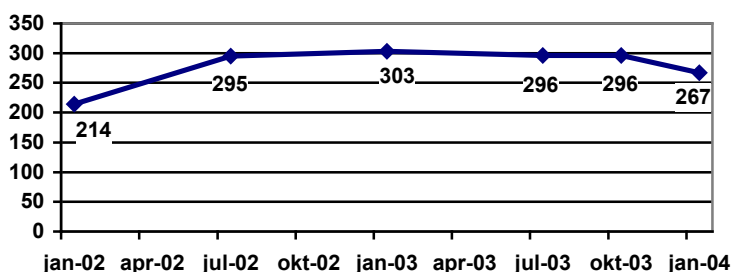
De extra middelen voor BJU in 2004 ad € 568.140 zullen worden ingezet om de productie van de toegangstaken te verhogen, waarbij ook de mogelijkheid bestaat om de capaciteit van het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling te vergroten. Concreet houdt dit in dat de beschikbare middelen voor bureau jeugdzorg worden ingezet voor toegangstaken, waarbij op grond van de nieuwe financieringssystematiek het bureau zelf ruimte heeft om binnen die taken tot een op de werkelijke vraag naar deze taken afgestemde inzet van de middelen te komen. Op korte termijn worden afspraken gemaakt over de aan de extra middelen verbonden productie.

Het vervolg van deze notitie richt zich alleen op het zorgaanbod.

5. Stand van zaken wachtlijsten zorgaanbod jeugdhulpverlening

Tot medio 2002 was in Utrecht sprake van een groeiende wachtlijstproblematiek. In de jaren 2002 en 2003 zijn extra incidentele middelen ingezet. Hiervoor is extra hulp geleverd. In aansluiting op de criteria die landelijk in het kader van de Taskforce Wachtlijsten Jeugdzorg zijn overeengekomen, wordt bij de registratie van de wachtlijsten uitgegaan van indicaties die langer dan 45 werkdagen moet wachten op verzilvering (daadwerkelijk aanvangen van de geïndiceerde zorg). Hieronder is de wachtlijstontwikkeling⁶ weergegeven:

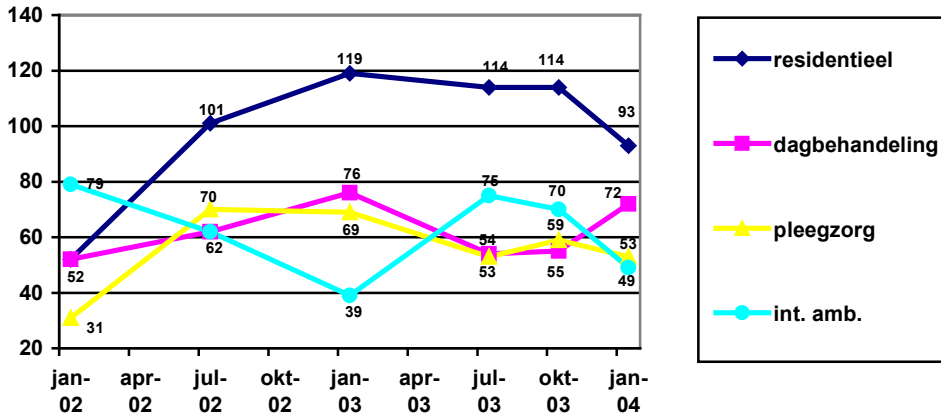
Aantal nog niet verzilverde indicaties langer dan 45 werkdagen

⁶ De Taskforce heeft de afgelopen jaren halfjaarlijks een monitor uitgevoerd op basis van de registratiegegevens van de bureaus jeugdzorg. Sinds 2003 hebben wij met BJU een kwartaalmonitor afgesproken, waarin op dezelfde wijze wordt geregistreerd. Op basis van deze bronnen is de wachtlijstontwikkeling weergegeven.

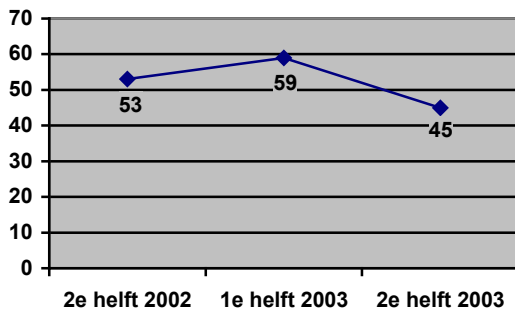
Het verloop van de wachtlijsten vertoont een grilliger karakter als deze worden uitgesplitst naar de soorten zorg waarop gewacht wordt. Dit is met name het geval voor dagbehandeling, pleegzorg en intensief ambulante hulp.

Aantal niet verzilverde indicaties langer dan 45 werkdagen per zorgvorm

Uit de gegevens van de Taskforce blijkt dat de gemiddelde wachttijd voor verzilvering van indicaties in de tweede helft van 2003 is gedaald naar 45 werkdagen. Uit het feit dat desondanks nog steeds een substantieel aantal indicaties langer dan 45 werkdagen op verzilvering wacht, kan worden opgemaakt dat sprake is van een behoorlijke variatie in wachttijden.

Gemiddelde wachtduur geïndiceerde provinciale jeugdzorg

6. Procedure

Bij de procedure om de extra middelen voor 2004 uit te zetten zijn wij uitgegaan van de noodzaak om op de kortst mogelijke termijn uitbreiding van de capaciteit in de geïndiceerde zorg te realiseren. De procedure is daarom zo kort en licht mogelijk gehouden, zodat de middelen zo snel mogelijk in 2004 tot extra productie kunnen leiden. Daarnaast hechten wij er aan dat de procedure anticipeert op de nieuwe verhoudingen en verdeling van verantwoordelijkheden tussen betrokken partijen onder de toekomstige Wet op de jeugdzorg. Iedere partij (zorgaanbieders, bureau jeugdzorg en de provincie) is betrokken in de procedure vanuit de eigen positie in het nieuwe jeugdzorgstelsel.

De gehanteerde procedure onderscheidt 4 fasen, te weten:

- 1) de offerteaanvraag van de provincie
- 2) de ontwikkeling van offertes door de zorgaanbieders
- 3) de beoordeling van de offertes, mede op basis van informatie vanuit bureau jeugdzorg
- 4) de besluitvorming over de inzet van de extra middelen.

Deze notitie ondersteunt de 4de fase. De andere 3 fasen zijn reeds doorlopen. Kort wordt weergegeven op welke wijze en met welke resultaten de 3 voorgaande fasen zijn gegaan.

In de 1ste fase stond de opzet van de offerteaanvraag centraal. Met deze offerteaanvraag stellen wij als provincie het financiële én inhoudelijke kader vast voor de inzet van de extra middelen. Het inhoudelijke kader is rechtstreeks ontleend aan het beleidskader jeugdzorg 2004-2007. BJU is vanuit hun meer specifieke zicht op de huidige wachtlijsten gevraagd om reactie te geven op de offerteaanvraag. In de offerteaanvraag wordt hoofdzakelijk ingegaan op de inhoudelijke uitgangspunten en de daaraan verbonden toetsingscriteria. In de volgende paragraaf wordt dit nader beschreven. Tevens is het offerteverzoek op de provinciale website geplaatst voor eventuele nieuwe zorgaanbieders.

De 3de fase is gestart met de ontvangst van 46 offertes van 8 zorgaanbieders. Alle Utrechtse zorgaanbieders jeugdhulpverlening hebben gereageerd. Daarnaast heeft ook Van der Hoeven Stichting (instelling voor forensische psychiatrie) een offerte ingediend. Alle offertes zijn door ons getoetst op de inhoudelijke criteria. Vervolgens is door BJU bekeken in hoeverre de geselecteerde offertes een antwoord zijn op de huidige wachtlijsten. Mede op basis van de informatie van BJU zijn wij tot een definitieve selectie gekomen (zie paragraaf 8).

7. Toetsingskader

De offertes zijn getoetst op de volgende punten:

- De mate waarin uitvoering van de voorstellen bijdraagt aan de vermindering van de huidige wachtlijsten. (Hoeveel jeugdigen kunnen door de uitvoering van het voorgestelde project op jaarbasis extra worden geholpen en daarmee van de wachtlijst afgaan.);
- Kosten per cliënt;
- Snelheid waarmee de extra te leveren zorg daadwerkelijk kan aanvangen;
- Projecten die in 2002 en/of 2003 zijn gefinancierd vanuit incidentele wachtlijstmiddelen en waarvan aangetoond wordt dat zij een substantieel effect hebben gehad op de reductie van de wachtlijsten, komen in aanmerking voor financiering;
- De mate waarin uitvoering van voorstellen bijdraagt aan de verbetering van de doelmatigheid van het zorgaanbod, mede in relatie tot de zorgvernieuwing zoals beoogd met het zo-zo-zo-beleid (zo dichtbij mogelijk, zo kort mogelijk en zo licht mogelijk) en het in-in-in-beleid (bv. adequate alternatieven voor relatief dure zorg als residentieel, zorg dicht in de eigen leefomgeving van de cliënt en voorstellen die aantoonbaar bijdragen aan vermindering van de behandelduur).
- De mate waarin wachtlijstbegeleiding wordt aangeboden.

8. Selectie van offertes

Alle ontvangen offertes zijn door ons getoetst op de gestelde criteria. Ten aanzien van 6 offertes geldt dat zij geen beroep doen op de middelen voor 2004 (voor beschrijving zie bijlage 3). Deze offertes blijven derhalve hier buiten beschouwing.

Mede op basis van de informatie van BJU over de offertes is een selectie van de te honoreren offertes gemaakt. Deze selectie treft u in bijlage 4 aan. Deze offertes leveren allen een bijdrage aan de vermindering van de huidige wachtlijsten. Het betreffen 22 offertes.

Hulpsoort	Aantal offertes
Wachttijstbegeleiding	4
Intensief ambuland	10
Dagbehandeling	0
Pleegzorg	1
Residentieel	7

De omvang van het geoffreerde aanbod is door ons aangepast aan het benodigde aanbod vanuit de wachtlijsten (om te voorkomen dat we overcapaciteit inkopen). Dit betekent dat we 20 trajecten intensief ambuland en 1 gezinshuis minder inkopen dan geoffreerd. Bij onze keuze bij welke aanbieder de overcapaciteit niet in te kopen, hebben we de geleverde prestaties in voorgaande jaren of de bereikbaarheid van de voorziening mee laten wegen. Helaas bestond er op de hulpsoorten waarop meer geoffreerd was dan benodigd geen prijsverschil tussen de offertes, zodat we niet op basis van de prijs hebben kunnen kiezen.

De offertes welke niet aan de gestelde criteria voldoen staan weergegeven in bijlage 5. In deze bijlage staat ook per offerte de afwijzingsgrond(en) weergegeven. In totaal worden er 15 offertes afgewezen.

Er reteren nog 3 offertes welke in het kader van het zorgprogramma "Natuurlijk mag je blijven" zijn ingediend. Dit zorgprogramma richt zich op jeugdigen met complexe problematiek (veelal is er sprake van (rand)psychiatrische of lvg-problematiek) die langdurig afhankelijk zijn van jeugdzorg. Het programma is mede gericht op een aanbod voor cliënten waarvan nog allerminst vaststaat dat deze tot de zorganspraken behoort waarvoor de provincie verantwoordelijk is. Deze 3 offertes worden daarom aangehouden tot de landelijke discussie hierover is afgerond. Deze uitkomsten bieden dan een kader van waaruit de offertes kunnen worden beoordeeld en vormen ook een kader bij overleg met mogelijke andere financiers (zoals zorgkantoor en ministerie van Justitie). Indien het zorgprogramma of delen hiervan gerekend moeten worden tot de provinciale financieringsverantwoordelijkheid, dan kan voor de eventuele uitvoering van de offertes een beroep worden gedaan op de resterende middelen 2004.

9. Effecten op de wachtlijsten

Onderstaand overzicht laat zien welk effect de extra te realiseren capaciteit (door honorering van de 22 geselecteerde offertes) naar verwachting zal hebben.

	Residentieel (A)	Pleegzorg	Dagbehandeling (B)	Intensief ambuland	Totaal
Wachttijst stand 1-1-2004	93	53	72	49	267
Extra productie	38	58	0	84	180
Indicatie saldo wachtlijst	55	0	72	0	127 ⁷ (A + B)

De extra productie betreft het aantal jeugdigen dat gemiddeld in een jaar zal instromen bij de uitbreiding met deze capaciteit. Dit betreft de extra productie wanneer de extra capaciteit al een tijd draait. Deze wijkt af van de instroom in het eerste en vaak ook het volgende jaar, aangezien de behandelduur meestal niet gelijk is aan 1 jaar. Dus de instroom in 2004 bij start van de productie is daarmee aanzienlijk groter dan de gemiddelde structurele instroom.

⁷ Het saldo op de wachtlijst is de optelsom van de nog resterende wachtlijst op residentieel en dagbehandeling.

Daarbij zijn dit theoretische cijfers gebaseerd op de gemiddelde behandelduur bij de verschillende instellingen in 2002 of, wanneer het nieuw aanbod betrof, gebaseerd op de informatie uit de offerte. De werkelijke behandelduur zal straks bepalen hoeveel jeugdigen daadwerkelijk extra gemiddeld in een jaar geholpen kunnen worden. De hierboven genoemde extra productie is derhalve slechts een **indicatie**.

Hieronder is per hulpsoort een toelichting gegeven op de te verwachte effecten van de te honoreren offertes op de wachtlijsten. Gezien de hierboven genoemde onzekere factoren kunnen de effecten slechts als indicatie worden beschouwd voor de richting waarin de wachtlijsten zich voor de betreffende hulpsoorten zullen ontwikkelen.

Residentieel

Het aantal wachtenden op residentiële hulp is per 1 januari 2004 93 jeugdigen⁸. Met de geselecteerde offertes kunnen gemiddeld 38 jeugdigen van de wachtlijst worden gehaald. Daarnaast wordt er nog 1 extra capaciteitsplaats aan crisis gerealiseerd waardoor er gemiddeld 6 extra jeugdigen geholpen kunnen worden. Gezien de omvang van de wachtlijst voor residentiële hulp blijft voor deze hulpvraag een groot knelpunt bestaan.

In de geselecteerde offertes zijn trajecten intensief ambulantly opgenomen ter ondersteuning van residentiële zorg (waaronder de crisis). De verwachting van de betreffende zorgaanbieders is dat dit mede bijdraagt aan verhoging van de doorloopssnelheid van de residentiële zorg waardoor er meer jeugdigen geholpen kunnen worden. Bij het toekennen van de middelen worden afspraken gemaakt over de te bereiken doelmatigheidswinst.

Pleegzorg

De wachtlijst voor pleegzorg was op 1 januari 2004 53 jeugdigen. De Rading heeft een aanbod geoffreerd waardoor gemiddeld 58 extra jeugdigen geholpen kunnen worden. Met deze extra capaciteit lijkt dit knelpunt op de wachtlijst bij gelijkblijvende vraag voor een groot deel te worden opgelost.

Dagbehandeling

De wachtlijst voor de dagbehandeling was op 1 januari 2004 72 jeugdigen. Voor deze hulpsoort zijn geen offertes ontvangen waardoor dit knelpunt helaas blijft bestaan. Dit wordt ondersteund door BJU, die aangeven dat uitbreiding wel wenselijk is. Een verklaring voor het feit dat er geen offertes voor dagbehandeling zijn ontvangen, is dat er geen mogelijkheden bestonden om binnen de huidige huisvesting tot uitbreiding over te gaan (i.t.t. de situatie van residentiële hulpverlening). Uitbreiding valt niet te realiseren zonder forse investeringen in huisvesting waarvoor meer voorbereidingstijd nodig is.

Intensief ambulantly

De wachtlijst voor intensief ambulantly was op 1 januari 2004 49 jeugdigen. Door honorering van de offertes wordt een uitbreiding van gemiddeld zo'n 102 trajecten gerealiseerd. Met de extra capaciteit kan de komende jaar de wachtlijst worden weggewerkt. Hierbij dient wel de kanttekening te worden gemaakt dat in 2002 en 2003 extra middelen zijn ingezet om de wachtlijsten te bestrijden. Een groot deel van deze middelen is ingezet voor intensief ambulantly productie. Een deel hiervan kon vanaf 2003 worden ingevlochten in het structurele budget van een instelling. Het overige deel is in 2003 met extra middelen gecontinueerd; dit gaat om 18 trajecten. Van de nu gehonoreerde trajecten zijn dus 18 een continuering van de wachtlijst-inzet in 2002 en 2003. Naast de 102 trajecten, zijn er nog gemiddeld 63 ambulantly trajecten geselecteerd aanvullend op residentiële zorg en 24 trajecten ambulantly crisisbegeleiding. Deze trajecten hebben geen direct effect op de wachtlijsten. Wel wordt een verkorting van de behandelduur verwacht (zie onder residentieel) en daarmee een indirect effect op de wachtlijst. Tevens wordt de offerte gehonoreerd van het VIP-programma

⁸ Er wordt hier gesproken over jeugdigen op de wachtlijst. Maar voor het bepalen van de wachtlijst wordt het aantal indicaties geteld waarbij een jeugdige meerdere indicaties kan hebben.

(Trajectum); dit betekent een voortzetting van een in 2002 en 2003 tijdelijk gefinancierd project. Hieraan is een instroom verbonden van 18 trajecten. Wanneer dit project niet wordt voortgezet, zou een nieuwe wachtlijst ontstaan.

Daarnaast zijn 191 ambulante trajecten wachtlijstbegeleiding geselecteerd. Deze trajecten betreffen voor een gedeelte continuering van de inzet van wachtlijstmiddelen in 2002 en 2003 en leiden niet direct tot vermindering van de wachtlijst (gezien het type hulp dat is gericht op overbrugging van de wachttijd).

Bij het beschrijven van de effecten op de wachtlijsten is géén rekening gehouden met de volgende factoren die een groot maar onvoorspelbaar effect op de vraag naar jeugdzorg kunnen hebben en dus ook op de omvang van de wachtlijsten:

- **de autonome groei van de bevolking (landelijk geraamd op 2,5% in 2004 oplopend naar 4,5% in 2007);**
- **ontwikkelingen in het gemeentelijk jeugdbeleid, in het aanbod jeugd-GGZ en jeugdbescherming;**
- **de doorvoering van het nieuwe stelsel jeugdzorg.**

Daarnaast zullen verbeteringen in de doelmatigheid en effectiviteit van het aanbod leiden tot een betere benutting van de capaciteit. Dit laatste is een belangrijk speerpunt in ons beleid de komende jaren en ligt in het verlengde van de wachtlijstbestrijding.

Tot slot is momenteel sprake van een extra hoge wachtlijst als erfenis van structurele tekorten over een reeks van jaren. Hierdoor kan de wachtlijst de komende jaren nog verder oplopen.

10. Vervolg op deze inzet

Opbrengsten en resterende knelpunten

Uit voorgaande paragraaf wordt duidelijk dat met de honorering van de 22 offertes en de daaraan verbonden uitbreiding van de capaciteit binnen de geïndiceerde jeugdzorg de wachtlijsten niet kunnen worden opgelost.

Wel slagen we erin om de wachtlijst voor intensief ambulant en pleegzorg te reduceren, (uitgaande van gelijkblijvende vraag). Ook is het gelukt om het aantal trajecten wachtlijstbegeleiding substantieel uit te breiden, waardoor er voor meer jeugdigen die op de wachtlijst staan voor (semi-)residentiële hulpverlening overbruggingshulp bestaat. Helaas is de omvang nog onvoldoende om aan iedere jeugdige die langer dan 45 dagen op de wachtlijst staat begeleiding te bieden. Daarnaast kunnen we ook constateren dat we er nog onvoldoende in slagen om de wachtlijsten voor dagbehandeling en voor residentiële hulp terug te dringen. De uitgebrachte offertes sluiten voor deze hulpsoorten onvoldoende aan op de gewenste uitbreiding gelet op de bestaande wachtlijsten. Dit heeft onder meer te maken met de praktische mogelijkheden die de zorgaanbieders hebben om op korte termijn productie te kunnen bieden. Eerder is al aangegeven dat voor de uitbreiding van dagbehandeling meer voorbereidingstijd benodigd is, onder andere omdat binnen de bestaande huisvesting geen uitbreiding mogelijk is.

We concluderen dat we met de inzet van de extra middelen 2004 een forse vermindering van de wachtlijsten kunnen realiseren, met de kanttekening dat deze reductie onevenredig verdeeld is over de hulpsoorten.

Tweede offertetraject

Voor de inzet van de resterende middelen 2004 en de middelen 2005 is een tweede offertetraject nodig. Daarbij zullen wij ons met name richten op de nog resterende wachtlijstknelpunten in de residentiële jeugdzorg en de dagbehandeling. Voor dit nieuwe offertetraject zal hetzelfde inhoudelijke toetsingskader worden gehanteerd, aangezien het voornaamste criterium het oplossen van de huidige wachtlijsten blijft. Het offertetraject kan op korte termijn (april) worden gestart, zodat zorgaanbieders ruimer de tijd krijgen om zich

voor te bereiden op de uit te brengen offertes. Ook zullen actief zorgaanbieders van buiten de provincie worden benaderd. Daarbij dient wel te worden voldaan aan de wettelijke eis dat zorg wordt geboden zo dicht mogelijk bij het oorspronkelijke leefmilieu van de jeugdige. De verwachting is dat met deze aanpak meer mogelijkheden zullen ontstaan om de wachtlijsten voor residentieel en dagbehandeling te verminderen, aangezien de zorgaanbieders meer voorbereidingstijd krijgen, meer zorgaanbieders worden benaderd én de offerteaanvraag meer specifiek en daarmee meer sturend kan zijn over de gewenste uitbreiding op de diverse hulpsoorten.

Doelmatigheid

Naast het zo effectief mogelijk inzetten van de extra beschikbare middelen vormt het versterken van de doelmatigheid van de jeugdzorg ook een belangrijk instrument bij het terugdringen van de wachtlijsten. Verbetering van de doelmatigheid van de jeugdzorg heeft betrekking op de totale keten van de jeugdzorg en de daarin te onderscheiden schakelmomenten zoals het snijvlak tussen het lokale jeugdbeleid en de jeugdzorg, de instroom in de jeugdzorg, de doorloop binnen de toegang jeugdzorg (i.c. het bureau jeugdzorg), de door- en uitstroom in de geïndiceerde jeugdzorg en de schakeling met jeugdzorg in het kader van de AWBZ (jeugd-ggz en jeugd-lvg) en de geïndiceerde jeugdbescherming. Het gaat daarbij derhalve niet alleen om zaken als behandelduur in het geïndiceerde aanbod en benutting van de beschikbare capaciteit (bezetting), maar ook om het optimaal functioneren van alle schakels binnen de keten op zich en ten opzichte van elkaar.

Een gedegen en onafhankelijk extern onderzoek van het feitelijk functioneren van de Utrechtse jeugdzorg op de doelmatigheidsaspecten, geeft inzicht in de elementen waarop specifiek in Utrecht meer of minder doelmatigheidswinst valt te realiseren. Voor dit onderzoek zal een bedrag worden gereserveerd van maximaal € 75.000,-.

Ook benchmarking (zowel binnen de provincie als tussen provincies) kan hieraan een belangrijke bijdrage leveren. Voor de uitvoering van dit traject kan een deel van de resterende incidentele middelen voor 2004 worden benut. In de komende periode werken we dit verder uit en komen met een voorstel over beleid op het gebied van doelmatigheid terug. Dit laat onverlet dat ook op basis van de reeds aanwezige inzichten en informatie over de Utrechtse jeugdzorg, maatregelen denkbaar zijn die mogelijk een eerste winst kunnen opleveren. Beide benaderingen kunnen parallel aan elkaar worden gevolgd.

11. Financieel voorstel

Beschikbaar 2004

Voor het jaar 2004 is een extra budget beschikbaar van € 4.119.360,- voor het zorgaanbod (bovenop het huidige budget van € 39.8 mln). Dit budget is groter dan oorspronkelijk geraamd doordat, zoals reeds is opgemerkt bij paragraaf 3, wij meer extra middelen van het rijk ontvangen. Wij ontvangen over 2004 een bedrag van € 1,345 van het rijk terwijl wij op basis van de historische verdeling van de doeluitlegging een bedrag hadden geraamd van € 0,78 miljoen (omdat de nieuwe verdeelsleutel nog niet bekend was). In 2007 loopt het verschil tussen historische verdeling en de nieuwe verdeelsleutel op tot bijna € 2 miljoen.

Inzet 2004

Het honoreren van de geselecteerde offertes leidt tot een beslag op de middelen in 2004 van € 2.439.435,-. Dit is inclusief een geraamde indexering van de loonkosten van 3%. Daarmee wordt geen beroep gedaan op het volledig beschikbare budget voor 2004. Er resteert derhalve voor 2004 een bedrag van € 1.604.925,-. Bij de selectie van de offertes is vastgehouden aan het belangrijkste criterium dat de offertes een bijdrage moeten leveren aan het oplossen van de knelpunten op de huidige wachtlijsten. Hierdoor is een behoorlijk aantal offertes afgewezen. Daarnaast zijn er, zoals reeds eerder in deze notitie is

geconstateerd, onvoldoende offertes binnen gekomen die zich richten op de knelpunten binnen de hulpsoorten dagbehandeling en residentieel.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de resterende beschikbare middelen waarbij ook een "doorkijk" wordt gegeven naar de volgende jaren. Het structurele bedrag van de uitbreiding van de nu gehonoreerde capaciteit is ook opgenomen. Verschil tussen kosten in 2004 en de jaren 2005 e.v. ontstaat omdat projecten pas gedurende dit jaar van start gaan en er in 2004 dan niet voor een geheel jaar subsidie wordt gegeven. In 2005 en verder is ook de continuering van de wachtlijstprojecten uit 2003, die doorliepen in 2004, opgenomen. Of deze projecten daadwerkelijk in 2005 worden gecontinueerd, is mede afhankelijk van de ontwikkeling van de vraag naar jeugdzorg. Dit geldt natuurlijk voor alle nu toegekende projecten. Het nu toekennen van deze middelen betekent niet een automatische toekenning van dit budget aan die instelling voor een volgend jaar. Wel is het beslag van de nu toegekende middelen voor de jaren 2005 en verder weergegeven om hiermee een beeld te krijgen van wat er nu aan extra capaciteit is weggezet en wat in ieder geval de beschikbare ruimte voor de volgende jaren is.

Beschikbaar voor zorgaanbod	2004	2005	2006	2007
Totaal beschikbaar	4.119.360	4.632.600	5.163.480	5.916.420
Gehonoreerde offertes	2.338.316	3.312.144		
Incidentele middelen offertes	45.000			
Doelmatigheidsonderzoek	75.000			
Reservering voor voortzetting capaciteit uit wachtlijstmiddelen 2003		187.253		
Indexering 2004 (3%)	56.120	83.986		
Totaal inclusief index	2.514.435	3.583.383	3.583.383	3.583.383
Resterende middelen	1.604.925	1.049.217	1.580.097	2.333.037
Eventueel honoreren (deel) zorgprogramma PM	309.856	1.039.422		

Inzet resterende middelen 2004

Eerste prioriteit bij de inzet van de resterende middelen blijft onverkort het bestrijden van de wachtlijsten. Zoals reeds aangegeven bij paragraaf 10 zal hiervoor een tweede offertetraject worden gestart. Een groot deel van de voor 2004 beschikbare middelen heeft een structureel karakter met derhalve een doorloop naar latere jaren. Een beperkt deel heeft betrekking op middelen die alleen in 2004 kunnen worden ingezet. Het offertetraject zal daarom worden gericht op zowel de mogelijkheden voor extra inzet nog in 2004 en voor de verdere ontwikkeling van structurele capaciteit ook voor de jaren daarna. Daarbij zullen wij ons met name richten op de nog resterende wachtlijstknelpunten in de residentiële jeugdzorg en de dagbehandeling.

Ook resteren er nog de nodige financiële knelpunten bij invoering van de nieuwe Wet op de jeugdzorg. Het betreft verplichtingen welke voortvloeien uit de wet en de daarbij behorende AmvB's. Hierbij kunnen onder andere worden genoemd:

- het realiseren van de eisen met betrekking tot het cliëntenbeleid (invoering van cliëntvertrouwenspersonen, opzet provinciaal cliëntenplatform e.d.),
- nieuwe taken en eisen ten aanzien van de werkwijze voor het bureau jeugdzorg (casemanagement, outreachend werken, deelname aan lokale netwerken, versterking van voorliggende voorzieningen, implementatie van het landelijke referentiewerkmodel e.d.),
- eisen met betrekking tot de beleidsinformatievoorziening jeugdzorg en daaruit voortvloeiende eisen met betrekking tot ICT,

- (kwaliteits)eisen met betrekking tot het zorgaanbod (kwaliteitssystemen, cliëntparticipatie e.d.)

Derhalve zullen de resterende middelen noodzakelijk zijn om zowel de verdere aanpak van de wachtlijsten als de overige wettelijke verplichtingenuit te kunnen voeren.

12. Bijlagen

1. Bestuursakkoord “Financieel kader Wet op de jeugdzorg”
2. Berekening beschikbare middelen, tekorten én verdeling middelen over zorgaanbod en bureau jeugdzorg
3. Overzicht van de offertes welke buiten beschouwing blijven
4. Overzicht van te honoreren offertes
5. Overzicht van af te wijzen offertes

Financieel kader Wet op de jeugdzorg

- bestuursakkoord Rijk en IPO over de periode 2004 t/m 2006 -

Rijk en provincies/grootstedelijke regio's hebben de afgelopen periode intensief en constructief gesproken over de wijze waarop uitvoering kan worden gegeven aan de Wet op de jeugdzorg binnen het beschikbare financiële kader. Dit overleg heeft geleid tot goede bestuurlijke afspraken over de periode 2004 tot en met 2006. Deze afspraken geven Rijk en provincies/grootstedelijke regio's het vertrouwen dat het wetsvoorstel met ingang van 1 januari 2004 naar behoren kan worden uitgevoerd. De afspraken worden vertaald naar een tijdelijke AMvB Uitkeringen, die wordt afgestemd met het IPO.

1. Uitgangspunt is dat de Wet wordt uitgevoerd uitsluitend op basis van rijksmiddelen. Dit betekent dat er doelmatigheidswinst geboekt moet worden waardoor met de beschikbare middelen meer cliënten geholpen kunnen worden. Rijk en provincies/grootstedelijke regio's zullen zich tot het uiterste inspannen een dergelijke doelmatigheidswinst te realiseren. Zij beseffen daarbij dat het niet mogelijk is om de wachtlijsten in de jeugdzorg per 1 januari 2004 al volledig te hebben weggewerkt. Het meerjarig financieel kader biedt wel de ruimte om de wachtlijstproblematiek terug te dringen, waarvoor de periode tot en met 2006 wordt benut. Het Rijk heeft waardering voor de provincies en drie grootstedelijke regio's die ten behoeve van incidentele knelpunten extra middelen inzetten.
2. Uitgangspunt moet zijn dat de wet wordt uitgevoerd zonder dat extra middelen van de provincies/grootstedelijke regio's nodig zijn. Indien Rijk en provincies/grootstedelijke regio's dan ook op enig moment vaststellen dat voor uitvoering van de wet binnen het beschikbare budgettaire kader nadere maatregelen noodzakelijk zijn, stellen de bewindslieden van VWS en Justitie de Tweede Kamer van de omvang van de budgettaire problemen in kennis om de Tweede Kamer ook in de gelegenheid te stellen een afweging te maken. Daarbij geven zij aan welke maatregelen qua wet of AMvB's (eigen bijdragen, pakketmaatregelen of extra doelmatigheidsinstrumenten) noodzakelijk zijn om de kosten van de wet in overeenstemming te brengen met de beschikbare rijksmiddelen.
3. De middelen die het Rijk beschikbaar stelt voor de jeugdzorg zijn weergegeven in onderstaande tabel (periode 2004 tot en met 2007). De middelen voor de jeugdzorg worden de komende periode als volgt vermeerderd:
 - Dit kabinet stelt in het hoofdlijnenakkoord extra middelen beschikbaar voor de jeugdzorg, oplopend van € 14,7 miljoen in 2004 tot € 47,9 miljoen vanaf 2007. Deze extra middelen komen in de doeluitkering van de provincies/grootstedelijke regio's. Daarnaast is er nog € 1,5 miljoen gereserveerd voor internaatachtige voorzieningen (civiel). Hiermee komt het belang tot uitdrukking dat het kabinet hecht aan de jeugdzorg, ten behoeve van een gezonde ontwikkeling van onze jeugd.
 - Vanuit de AWBZ zal vanaf 1 januari 2004 structureel € 18 miljoen extra (bovenop de reeds beschikbare € 7 miljoen) worden overgeheveld naar de doeluitkering voor de uitoefening van de toegangsfunctie jeugd-geestelijke gezondheidszorg door het bureau jeugdzorg.
 - De bewindslieden willen daarnaast in het kader van de begrotingsuitvoering 2003 de mogelijkheden bezien om eenmalig ten behoeve van 2004 een bedrag extra te investeren in de jeugdzorg, om zo de incidentele wachtlijsten verder terug te dringen.

- Uiterlijk eind november 2003 wordt in overleg vastgesteld op welke wijze de extra middelen worden verdeeld over provincies en grootstedelijke regio's.

Financieel kader Wet op de jeugdzorg 2004 – 2007 (x mln. €)

	2004	2005	2006	2007
Omvang doeluitkeringen	903,4	894,9	894,9	894,9
Extra middelen jeugdzorg hoofdlijnenakkoord	14,7	23,6	37,5	47,9
Extra overheveling AWBZ	18	18	18	18
Totaal	936,1	936,5	950,4	960,8

Naast extra middelen voor de jeugdzorg investeert het kabinet ook in het preventieve jeugd beleid en in het voorkomen en bestrijden van jeugdcriminaliteit. Daarmee stelt het kabinet voor jeugd beleid en jeugdzorg tezamen een bedrag beschikbaar van € 22,4 mln. in 2004 naar € 77 mln. in 2007.

4. Voor het volume van de jeugdreclassering en jeugdbescherming blijft sprake van open eind financiering.
5. Rijk en provincies/grootstedelijke regio's zijn van mening dat de uitvoering van de Wet op de jeugdzorg binnen het hierboven geschetste kader een forse inspanning van de hele sector vraagt. Alle inzet moet erop worden gericht dat de jeugdzorg meer doelmatig en doeltreffend wordt uitgevoerd. De provincies/grootstedelijke regio's zijn binnen het wettelijk kader verantwoordelijk voor een doelmatige uitvoering door het bureau jeugdzorg en het zorgaanbod, onverlet de eigen verantwoordelijkheid van de instellingen hiervoor. Ter ondersteuning hiervan wil het Rijk de komende drie jaren een landelijk kwaliteitsprogramma financieren gericht op ontwikkeling van ICT, benchmarking en kwaliteitsverbetering van indicatiestelling en aanbod jeugdzorg. Daarvoor stelt het Rijk in 2004, 2005 en 2006 € 4 miljoen per jaar beschikbaar. Rijk, provincies/grootstedelijke regio's en de MOgroep zullen hierover afspraken maken.
6. De vraagontwikkeling en de doelmatigheidsontwikkeling van de jeugdzorg worden intensief gevolgd. Hiertoe wordt samen met het IPO een monitor ontwikkeld. Met deze monitor, die start per 1-1-2004 en in ieder geval doorloopt tot 1-1-2007, wordt tijdig zichtbaar wanneer de Wet op de jeugdzorg niet meer binnen het financiële kader zou kunnen worden uitgevoerd. De eerste inzichten zullen medio 2004 beschikbaar zijn. Halfjaarlijks maken provincies/grootstedelijke regio's hiertoe de stand op en overleggen hierover met het Rijk.
7. Het Rijk ontwikkelt in overleg met het IPO een overzicht van maatregelen die toegepast kunnen worden in geval ontwikkelingen van de doelmatigheid en/of van de vraag naar jeugdzorg zichtbaar maken dat de wet niet adequaat binnen het financieel kader kan worden uitgevoerd. Daarbij gaat het om de volgende typen maatregelen: eigen bijdragen, pakketmaatregelen, of verdere doelmatigheidsinstrumenten. Deze maatregelen worden zo snel mogelijk vastgesteld, opdat ze zo nodig, op grond van de monitor, al met ingang van 2005 kunnen worden ingezet.
8. De wijze van structurele financiering van de wet (vanaf 2007), waarin zowel vraagfinanciering als een beheersbare ontwikkeling worden meegenomen wordt in 2005 vastgesteld.

30 oktober 2003

Bijlage 2

1. Beschikbare middelen

2. Berekening van de tekorten

3. Verdeling van de middelen over het zorgaanbod en bureau jeugdzorg

1 Beschikbare middelen	2004	2005	2006	2007
Provinciale middelen coalitieakkoord	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000
Provinciale middelen begroting	€ 295.000	€ 295.000	€ 295.000	€ 295.000
Beschikbaar budget frictiekosten jhv	€ 377.000	€ 377.000	€ 377.000	€ 377.000
Ruimte binnen de doeluitkering	€ 470.000	€ 470.000	€ 470.000	€ 470.000
Totaal structureel beschikbaar	€ 2.142.000	€ 2.142.000	€ 2.142.000	€ 2.142.000
Wettelijke reserve jeugdhulpverlening	€ 1.200.000	€ 1.200.000		
Extra middelen van het rijk voor wachtlijsten zorgaanbod *	€ 1.345.500	€ 2.293.200	€ 3.685.500	€ 4.609.800

* Door het Rijk is geen meerjarenraming gegeven van de extra rijksmiddelen per provincie. Op basis van de beschikbare middelen voor het jaar 2004 hebben wij een schatting gemaakt voor de beschikbare middelen voor de komende jaren.

2 Berekening van de tekorten

Tekort zorgaanbod	2004	2005	2006	2007
kosten wachtlijst per 1-10-2003	€ 9.421.369	€ 4.710.685	€ 4.710.685	€ 4.710.685
autonome groei	€ 984.802	€ 1.378.723	€ 1.575.684	€ 1.772.644
totaal	€ 10.406.172	€ 6.089.408	€ 6.286.369	€ 6.483.329
Tekort Bureau Jeugdzorg	2004	2005	2006	2007
wegwerken tekorten toegang	€ 1.646.819	€ 823.410	€ 823.410	€ 823.410
autonome groei	€ 204.586	€ 286.420	€ 327.338	€ 368.255
Tekort justitie		€ 500.000		
totaal	€ 1.851.405	€ 1.609.830	€ 1.150.747	€ 1.191.664

Tekorten zorgaanbod

De tekorten van het zorgaanbod zijn berekend door de kosten per wachtende cliënt te vermenigvuldigen met het aantal wachtenden per 1 oktober 2003.

Pleegzorg	59	€ 17.863,-	€ 1.053.944,-
Residentieel	114	€ 53.846,-	€ 6.138.492,-
Intensief ambulante	70	€ 7.535,-	€ 527.452,-
Dagbehandeling	55	€ 30.936,-	€ 1.701.481,-
Totaal			€ 9.421.369,-

Gemiddelde kosten per wachtende cliënt per 1 oktober 2003 € 31.615,-.

Tekorten Bureau Jeugdzorg

Het tekort van bureau jeugdzorg is berekend door het aantal aanmeldingen, screenings, diagnoses en indicaties in 2003 te vergelijken met het beschikbare budget voor 2003. Tevens is het tekort van het AMK door de productie van het AMK en de wachtlijst daar per 1 oktober 2003 te vergelijken met het beschikbare budget voor het AMK.

Vanaf 2005 zullen ook de justitiële taken van het bureau jeugdzorg door de provincie worden gefinancierd. Uitgaande van de AmvB uitkeringen zoals deze nu is opgesteld, betekent dat wij in de doeluitkering een bedrag voor de justitiële taken krijgen op basis van t-2. Dit betekent dat het budget

voor 2005 zal worden gebaseerd op 2003. De werkelijke productie 2003 laat ten opzichte van de raming voor 2004 een tekort zien van € 500.000,-. Dit betreft alleen een incidenteel financieringsprobleem want in 2006 is het budget gebaseerd op 2004 en zal de doeluitkering toenemen. Over de groei naar 2005 heeft bureau jeugdzorg nog geen gegevens. Voor de justitiële taken komen ook extra middelen beschikbaar maar deze zijn voor extra taken en extra kwaliteitseisen. Het voorstel is om voor de justitiële taken in het jaar 2005 een tekort mee te nemen van € 500.000,- en dit eind 2004 aan te passen aan de op dat moment bekende situatie. Door nu niets mee te nemen voor dit tekort reserveren wij voor dit knelpunt geen middelen en zal indien dit tekort echt gaat spelen, het tekort aan middelen voor de justitiële taken worden afgewenteld op het budget voor de vrijwillige taken.

Vanaf 2005 zullen de cliënten van de jeugd-GGZ ook via bureau jeugdzorg gaan lopen. Landelijk is hiervoor € 25 mln beschikbaar gesteld. Een inschatting van de extra benodigde toegangstaken en de hiervoor beschikbaar komende middelen maakt dat we er van uitgaan dat in de extra vraag kan worden voorzien door inzet van deze extra middelen.

Autonome groei

Als gevolg van de autonome groei van de bevolking moet het budget ook toenemen. De Taskforce voorziet een groei van de bevolking van 2004 ten opzichte van 2002 van 2,5%, oplopend tot 4,5% in 2007. Op basis van de omvang van de huidige doeluitkering BJU en zorgaanbieders is een inschatting gemaakt met hoeveel het budget dan voor de jaren moet toenemen om tegemoet te kunnen komen aan de stijgende vraag.

Incidenteel versus structureel tekort

Bij de berekening van het tekort van het zorgaanbod en bureau jeugdzorg is er van uitgegaan dat de helft van de wachtlijst een structureel tekort betreft. Dit is een aanname is gemaakt door het rijk bij het berekenen van de landelijke tekorten in de jeugdzorg. Inzicht in de wachtlijst op dit moment kan dit uitgangspunt niet onderbouwen. Voor de verdeling tussen het zorgaanbod en bureau jeugdzorg maakt niet uit welke verdeling van incidenteel versus structureel wordt gehanteerd. Dit gaat wel een rol spelen wanneer het structurele tekort bij het zorgaanbod anders is dan het structurele tekort bij bureau jeugdzorg. Aangezien wij zulke verschillen niet hard kunnen maken zijn we bij het berekenen van de structurele tekorten uitgegaan van de aanname hierover van het rijk.

3 Verdeling beschikbare middelen

De provinciale middelen en de nog onverdeelde middelen binnen de doeluitkering zullen worden verdeeld over het zorgaanbod en bureau jeugdzorg naar rato van de tekorten (na inzet van de daarvoor bedoelde rijksmiddelen bij het zorgaanbod).

	2004	2005	2006	2007
Tekort bureau jeugdzorg	€1.852.000	€1.610.000	€1.151.000	€1.192.000
Resterend tekort zorgaanbod na inzet middelen van het rijk	€9.061.500	€3.796.800	€2.601.500	€1.874.200

Procentuele verdeling autonome middelen	2004	2005	2006	2007
Voor bureau jeugdzorg	17%	30%	31%	39%
Voor de zorgaanbieders	83%	70%	69%	61%